

Uppgift 11 Läs om

2.18 Odysseus och Nausikaas möte på stranden

beskrivet i Odysseéns sjätte sång (v. 1-331) och här översatt på originalets versmått av Daniel Brömster:

- Där blev han liggande nu, den prövade hjälten Odysseus,
sedan han övermannats av trötthet och sömn, men Athena
ilade snabbt till det land och den stad, som fajakerna byggt sig,
sedan de från Hypereias nejd av cykloper fördrivits;
- 5 övermodiga grannar, som ofta gjort utfall emot dem,
oftast med seger som följd på grund av sin väldiga styrka.
Därför förde Nausitoos, gudarnas jämlike, folket
bort till Skeria, en ö som var långt ifrån mänskor belägen.
Där lät han bygga en stad med många hus och med ringmur,
- 10 åkerfält styckades ut och åt gudarna reste han tempel.
Nu var han länge sen drabbad av ödet och gången till Hades.
Alkinoos var nu konung, av gudarna tilldelad klokhet.
Till dennes hus sågs nu skynda den strålögda Pallas Athena,
som smidde planer att hjälpa den tappra Odysseus till hemmet.
- 15 Raka vägen hon gick till det vackraste utav gemaken,
där lik en skön gudinna hon sover, den unga prinsessan,
Nausikaa, den modige konung Alkinoos dotter.
Dörren till rummet var stängd. Vid var dörrpost sov
tjänarinnor
- vackra de var där de låg, ty kariterna givit dem skönhet.
- 20 Lätt som en fläkt av vinden smög sig Athena till bädden,
ställde sig tätt intill hennes huvud och talade sakta
- såg nu på pricken ut som Dymas dotter, en flicka
lika gammal som Nausikaa, hennes bästa väninna.
Hennes var röst och gestalt, när den strålögda började tala:
- 25 'Nausikaa, vilken slarva till dotter din mor en gång födde!
Alla de vackra kläder, som krävs för ditt stundande bröllop
- både för dig och för alla som kommer att gå i ditt följe
- ligger bortglömda nu, fast snart skall de säkert behövas.
Ryktet sprider sig snabbt om en utstyrsel liknande denna,
- 30 människor ger dig beröm till glädje för dina föräldrar.

Därför - när morgonen gryr, låt oss fara tillsammans och tvätta!
Hjälp vill jag erbjuda dig, så att tvätten blir fortare färdig.
Ja, inte lär din jungfrudom vara orörd så länge,
ty om din hand har redan de ädlaste ynglingar frågat,
35 unga män av fajakiska släkter, dit själv du ju räknas.
Nu ska du bedja din ryktbare fader, helst innan det dagas,
att få en vagn, som av mulåsnor dras för att föra till floden
gördlar och kläder och glöm inte bort alla glänsande lakan!
Vagnsfärd anstår dig bättre än att du till fots skulle vandra
40 - dammarna där vi ska tvätta ligger rätt långt ifrån staden.’

Sedan hon sagt dessa ord gick den strålögda Pallas Athena
bort mot Olympens berg, där - så säger man – gudarnas
hemvist
orubbligt evigt står kvar, ej rört av storm eller regnskur,
ej heller täckt utav snö; nej, den lysande glansen däröver
45 ges av den molnfria sky, som välver sig högt över nejden.
Lyckliga lever de där, våra gudar, och fröjdas tillsammans.
Till dem begav sig Athena, sedan hon flickan förmanat.

Eos tar plats på sin tron, den undersköna, och väcker
flickan, som skrudar sig vackert; förundrande sig över drömmen
50 skyndar hon sedan att söka föräldrarna för att berätta.
om det hon drömt och hon finner dem båda i verksamhet redan.
Modern vid eldstaden finns och i kretsen av tjänande
tärnor spinner hon purpurgarn på sin slända. Sin far Nausikaa
fångar i dörrhålet in, när han just skall bege sig till rådet
55 (troman han är hos fajaker och sitter bland ansedda furstar).

Stående tätt vid sin far säger flickan förtroligt till denne:
’Pappa, du ville väl inte se till att en vagn görs i ordning,
hög och med stadiga hjul? Jag ska fara till floden och tvätta
alla de fina kläder som smutsiga ligger sen länge.
60 Du ska ju självfallet ha en nytvättad klädnad att bära,
när du i rådet tar plats bland de yppersta män här i landet.
Fem är till antal de älskade söner, som du har här hemma;
två har fått egen familj, men de andra är ogifta ännu.
Ungkarlar kräver ju jämt att få rena, nyss tvättade dräkter,
65 när de beger sig till dans och - där står jag med hela besväret!’
Så sade Nausikaa, ty hon blygdes att nämna sitt eget
stundande bröllop, men allt förstod hennes fader, som sade:

'Ej kan jag vägra dig mulor, mitt barn, eller någonting annat.
 Du kan bege dig åstad, ty en vagn gör vårt tjänstfolk i ordning
 70 åt dig med stadiga hjul, lagom hög och med vagnskorgen
 fastgjord'.
 Sedan han detta befallt, gjorde tjänarna strax som han sagt dem,
 rullade vagnen ur lidret och tog ett par mulor från stallet,
 spände dem så under oket så vagnen blev färdig för avfärd.
 Flickan tog omedelbart alla kläder att tvätta ur huset,
 75 lade dem sedan in i den vackert polerade vagnen.
 Modern i matspannen packade läcker och stärkande matsäck,
 sovel och allsköns tilltugg att njuta, när tvätten var färdig,
 getlägeln fyllde hon sedan med vin och - plötsligt steg flickan
 upp i sin vagn - så en gyllene flaska med glänsande olja
 80 ger hon åt dottern, så alla kan smörja sig väl efter badet.
 Nausikaa griper därefter vant tag i piska och tömmar,
 piskar så mulorna lätt och de ger sig i väg under buller.
 Ivriga sträcker de ut på sin färd med flickan och tvätten.
 Nausikaa far ej ensam, ty tärnorna går bredvid vagnen.

85 Efter ett tag kom de fram till den mäktigt strömmande floden
 med sina lugnare sel, som var fyllda med klaraste vatten.
 Där kunde varje plagg tvättas rent om än aldrig så smutsat.
 Nu släpptes mulorna loss och blev av med det tyngande oket,
 strövade sedan omkring på stranden och betade gräset
 90 - ljuvt som av honung det doftade! Flickorna lyfte nu tvätten
 ner ifrån vagnen och lade den sedan i vattnet och ivrigt
 trampade alla i kapp för att kläderna skulle bli rena.
 När de var klara med detta. och tvätten var omsorgsfullt
 rensköld,
 bredde de ut den i rad på stranden, där havsvattnets vågor
 95 spolat små stenar upp och slipat dem blanka och rena.
 Allihop badade så och smorde sig även med olja,
 satt sen på flodstranden ner och förtärde sin medhavda matsäck.
 Väntan blev lång, innan solskenet torkat de tvättade plaggen,
 så när Nausikaa själv och flickorna njutit sin måltid,
 100 kastades slöjorna av och de hystade boll till varandra,
 medan den ljushyllta flickan ledde i sången de andra.
 Ungmän såg ut som när Artemis pilförsedd går ibland bergen,
 längs Taygetos ås eller kanske på Erymantos.
 Ack hur hon gläds, när hon ser både vildsvin och snabbfotad
 unghind!

105 Kring henne leker på fältet en svärm utav älskliga nymfer,
döttrar till Zeus med egiden. Nu gläds även Leto i själen,
ty över alla i skaran höjs flickans huvud och panna.
Lätt är att se vem hon är, fastän alla är vackra att skåda
- så i sitt tjänstefolks krets står hon fram, denna orörda ungmö.

110 Nausikaa var beredd att vända tillbaka till hemmet,
spänna sitt åsnepar för vagnen och packa all tvätten,
då vår gudinna Athena bestämde sig för att förändra
händelsens gång, så Odysseus blev väckt och blev varse den
sköna,
för att han skulle av henne bli fördd till fajakernas hemort.

115 Därför fick bollen, som flickan till sist mot en tärna sågs kasta,
missa sitt mål och i stället försvinna i flodströmmens virvlar.
Flickorna ropade högt och Odysseus blev väckt som planerat,
reste sig yrvaken upp och övervägde inom sig:
'Ve mig, i vilket land och hos för vad slags folk har jag hamnat?

120 Är de då fräcka måhända och vilda och saknar de lagar?
Eller är de ett folk, som är fromt och förståndigt och gästfritt?
Kvinnor finns tydligen här, ty jag hörde väl rop som från flickor?
[Nymfer, som bor ibland berg och på topparnas hisnande branter
eller vid flodernas källor och även på grönskande ängar]

125 Kanske jag ändå har hamnat i närhet av talande människor
- alltså det bästa är nog att jag själv söker svar på min fråga!

Ut ur buskarna kröp nu den gudalike Odysseus,
som med sin kraftiga hand bröt en lövrik gren av en buske
för att skyla sin kropp och den blottade manliga lemman.

130 Liksom ett lejon från bergen, förlitande sig på sin styrka,
piskat av regn och av blåst, när med brinnande ögon det synes
jagande boskap på fälten och rivande oskyddad fårhjord
eller på jakt efter hjortar, ja ständigt plågat av hunger,
tvingat att söka sig fram till ett stall för att finna ett byte

135 - så såg Odysseus ut, när han stod i begrepp att bege sig
in bland de lockiga flickorna. Naken han kom utav nödtvång.
Vild och förfärlig han framstod för skaran, vanställd av havet.
Skräckslagna flickorna spriddes åt olika håll över stranden.
Endast Alkinoos dotter blev stående kvar, ty Athena

140 i hennes barm gjutit mod och förträngt hennes skälvanne
fruktan.

- Därför stod hon där lugnt och Odysseus begrundade länge,
om han den skönas knän skulle famna som tiggare plägar
eller om bättre det var att bönfälla henne på avstånd
om att bli visad till staden och även få kläder på kroppen.
- 145 När han funderat en stund, fann han klokast vara att höviskt
dröja på håll och med milda ord föra fram sina böner,
ty om han famnade knäna, kanhända hon skulle förnärmast.
Därför med artiga ord och belevat sade han detta:
'Dig härskarinna jag ber - är du gud eller kanske en mänska?
- 150 Om en gudinna du är, en av dem i den vidsträckta himlen,
måste du vara den mäktige himlahärskarens dotter!
Både i hållning och växt är du ju Artemis närmast.
Skulle du ändå vara en dödlig, som bor här på jorden,
måste din vördade mor och din far vara lyckliga trefalt
- 155 liksom de bröder du har, som alltid tör fyllas med glädje,
när de får se sin syster, det nyaste skottet på släktens
rikt förgrenade träd tråda dans eller sjunga med kören.
Allra lyckligast blir dock den man som med brudskänken vinner
dig som sin maka och sedan med stolthet för dig till hemmet.
- 160 Aldrig mitt öga har förut fått se någon liknande dödlig,
vare sig man eller kvinna - här står jag i häpen beundran.
En gång såg jag på Delos vid altaret vigd åt Apollon,
huru ett ungs-kott av palm på ett liknande sätt sköt i höjden
- dit kom jag också en gång med många kumpaner i följe
- 165 under en färd som mig gav bara ofärd och nöd och elände.
Länge dröjde jag kvar och begrundade undret jag skådat
- aldrig jag trott, att ett träd kunde spira så vackert ur marken.
Samma förundran jag känner för dig och jag rädes att fatta
om dina ben som man brukar, fast stora är mina bekymmer.
- 170 Tjugo dagar jag led tills igår jag blev räddad från havet,
där jag drivits omkring av vågor och vildsinta stormar
bort från Ogygias ö; en av gudarna kastade hit mig
mest för att plåga mig mer - jag är säker att olyckan fortfar,
säker också därpå att gudarna straffar mig mera.
- 175 Visa mig misskund, prinsessa! Till dig allra först har jag
kommit
sedan jag drabbats av ofärd och inte känner en enda
utav de människor, som bor i din stad och i landet i övrigt.
Laga att vägen mig visas och ge mig en trasa om kroppen;
kanske det stycke av tyg som du haft om de kläder du tvättat?
- 180 Dig må gudarna skänka allt vad ditt hjärta kan åtrå,

hem och en man och att ständigt få leva i sämja med denne.
Bättre och mer välsignad kan framtiden ej heller te sig
än om ett äkta par gemensamt och samstämmigt sköter
hemmet. Fast småsinta grannar förtretas av avund och klagar,
185 gläder de vännernas krets och glädjen blir störst för dem själva.’
Nausikaa, den ljushyllta flickan, tog ordet och sade:
’Främling, du är nog inte ond eller mindre begåvad.
Zeus i Olympos fördelar åt envar den lott utav lycka,
som han helt nyckfullt mätt ut, och det rör både onda och goda.
190 Prövningar föll på din lott, du må pröva att bära dem tåligt!
Nu är du här i vår stad och vårt rike och intet skall fattas
dig av mat eller kläder, ej heller av annat du önskar
- allt som är tillbörligt ge åt en nödställd, som vädjar om
misskund.
Väg till vår stad ska jag visa. Fajaker är namnet på folket,
195 som bebor detta rike och staden. Jag själv är en dotter
till konung Alkinoos, den frejdade man som regerar
detta fajakiska folk, som fått makt och styrka av honom.

Sade och ropade till sina vackert lockiga tärnor:
’Hejda er flickor, varthän vill ni fly när ni ser denna främling?
200 Tror ni då verkligen, att han är ovän och fiende till oss?
Nej, ingen människa född eller någon som kommer att födas
stiger i land på fajakernas ö med ondska i sinnet
för att här föra krig - våra gudar har oss alltför kära.
Dessutom bor vi ju mitt i det brusande, svallande havet,
205 långt bort från andra folk och med inget har vi beröring.
Nej, denne man är en eländig, vinddriven, olycklig mänska.
Därför måste vi ge honom hjälp, ty främling och fattig
utsändas båda av Zeus och den ringaste skänk blir till glädje.
Således ska vi nu, flickor, ge föda och dryck till vår gästvän
210 och på en plats vid floden i lä av vind ska han badas.’

Nu blev de stående still och göt åter mod i varandra
och till ett vindskyddat ställe förde de sedan Odysseus
så som Nausikaa sagt dem, den tappre Alkinoos dotter.
Kläder lade de fram men i stället för skynket han bett om
215 både livrock och mantel. Han fick även oljelekyten.
Sedan skulle han badas av dem i den strömmande floden.
Då tog Odysseus till orda och sade till flickorna detta:
’Flickor, ställ er där borta, så att jag ensam får tvätta

saltet från skuldrorna bort och gnida min kropp med er olja.
220 Lång tid har gått sedan senast jag smorde mitt skinn efter badet.
Inför er åsyn vill jag ej bada, ty alldeles naken
blygs jag att framstå för er, ni som alla har konstfulla flätor!’

Flickorna gick därifrån och berättade allt för prinsessan.
Så fick Odysseus ro att rengöra kroppen i floden
225 och skrubba bort allt salt från rygg och runt kraftiga skuldror.
Vidare strök han bort från sitt huvud skummet från havet.
När han så tvättat sig ren och gnidit sig noggrant med olja
och tagit kläderna på, som den ogifta mön honom givit,
gjorde Athena, Zeus dotter, hans framtoning fyllig och reslig
230 och från huvudet lät hon hans hår välla nedåt i lockar,
likaså ymnigt och tätt som hos hyacinternas blommor.
Som när en mästares hand - en som år efter år har fått lära
hantverket av Hefaistos eller av Pallas Atena
- lägger guld över silver och skapar de skönaste alster,
235 utgöt hon välbehag över hjältens huvud och skuldror.
Denne gick sedan och satte sig nere vid stranden av havet.
Skimrande vacker han var och flickan greps av förundran
och hon sade till sina vackert lockiga tärnor:
’Lyssna, nu säger jag till er alla ljushyllta flickor,
240 att denne främling ej utan ett stöd av olympiska gudar
kommit till detta folk, till gudalika fajaker.
Först trodde jag att han var en avsigkommen och utstött,
nu ser han ut som en gud, en av dem från himmelens höjder!
Ack, om jag hade en sådan man att motse som make
245 och att han bodde här och ville bli kvar här ibland oss!
Flickor, nu måste ni ge denne främling att äta och dricka!’
Sedan hon detta sagt, följde flickorna hennes befallning,
satte så genast fram för Odysseus sin medförda matsäck.
Denne slukade glupskt all mat och drack utav vinet;
250 Lång tid förvisso det gått sedan sist han fått njuta en måltid!

Men den ljushyllta Nausikaa hade annat att ordna;
Kläderna vek hon ihop och lade dem sedan i vagnen,
spände för sina mulor med kraftiga hovar försedda,
äntrade vagnen och gav sedan följande råd till Odysseus:
255 ’Res dig nu, främling, och följ mig till staden, ty där ska jag föra
dig till min faders borg, och där ska du genast bli varse

- just så långt som ett rop kan nå är dess avstånd från staden.
- 295 Där ska du sätta dig ner och vänta tills alla vi andra
väl kommit fram till staden, ja ända hem till min fader.
När du kan tro, att vi hunnit hela vägen till borgen,
ger du dig in i fajakernas stad och möter du någon,
frågar du hur du ska finna den ädle Alkinoos boning.
- 300 Lätt igenkännlig den är - ja, ett barn kunde visa dig vägen,
ty alla övriga hus i fajakernas stad är ej byggda
så som det sköna palats, där den tappre Alkinoos vistas.
När du så hunnit in i hallen och gått över tröskeln,
skynda så fort du kan genom salen fram till min moder.
- 305 Mestadels sitter hon framme vid härden i skenet av elden
och spinner underbart vackert purpurgarn på sin slända,
själv mot en pelare stödd. Tjänarinnorna sitter där bakom.
Strax intill hennes stol står den tron, där min vördade fader
sitter och dricker sitt vin som olympiska gudarnas like.
- 310 Honom ska du gå förbi. Du ska vända dig först till min moder,
famna om hennes knän, så att snart du får fröjdas åt dagen,
då du får återse ditt hem, om än fjärran beläget.
Om hon då vill dig väl och hon tager dig till sitt hjärta,
kan du hysa gott hopp om att åter få se dina kära,
- 315 bo i ditt välbyggda hus och trampa fädernejorden!

- Mulorna snärtades till med den glänsande piskan, när flickan
gett dessa råd och strax drog de bort från den strömmande floden.
Mulorna travade raskt, medan ungmön höll tyglama stadigt,
så att Odysseus och tärnorna lätt kunde gå där vid sidan.
- 320 Piskan nyttjade flickan med gott förstånd och med måtta.
Solen gick redan ner, när de nådde den tjusande parken,
Pallas Athenas lund. Där stannade hjälten Odysseus.
Genast bad han en bön till den väldiga gudomens dotter:
'Hör mig, okuvade barn till bäraren utav egiden!
- 325 Lyssna nu, fast du eljest ej bryr dig om mina böner,
som när jordskalvens gud lät min farkost förlisa i stormen!
Låt nu fajakemas folk vara barmhärtigt sinnat emot mig!
Så löd hans vädjan och nu blev han bönhörd av Pallas Athena.
Dock kom hon inte i dagsljuset fram av fruktan för faderns
- 330 mäktige broder, som än lät sin gruvliga vrede få drabba
gudarnas like Odysseus, tills denne nått fädernejorden.

forts. STEG 3 a